

Reykjavík, 29. ágúst 2019

Umsögn Landssamtaka lífeyrissjóða um áform stjórnvalda um lagabreytingar vegna stuðnings stjórnvalda við lífskjarasamninga

Stjórnvöld hafa birt til umsagnar áform sín til lagabreytinga vegna stuðnings stjórnvalda við lífskjarasamninga í samráðsgátt. Varða þær breytingar m.a. stöðu og þróun lífeyrismála landsmanna.

Hækkun á lágmarksiðgjaldi í 15,5%

Er þar fyrst að nefna almenna hækkun á skylduiðgjaldi úr 12% í 15,5%, skv. lögum nr. 129/1997. Fyrirhuguð hækkun tekur nú þegar yfir stærstan hluta vinnumarkaðar þar sem starfsmenn ríkis og sveitafélaga hafa greitt slíkt iðgjald um langt skeið og samkvæmt kjarasamningum ASÍ við sína viðsemjendur sem undirritaður var 21. janúar 2016 hefur iðgjald nú þegar verið hækkað í 15,5%. Með því að lögbinda lágmarksiðgjald í 15,5% má vænta að innheimta þess verði í mörgum tilvikum einfaldari þar sem í ákveðnum lífeyrissjóðum hefur reynst örðugt að ná heildarsýn yfir það hvort greiðendum beri að greiða 12% lögbundið lágmark eða hærra iðgjald samkvæmt kjarasamningi. Einnig þekkjast þess dæmi að launagreiðendur hafi greitt 15,5% en síðar komist að því að þeim hafi aðeins borið að greiða 12% og reynt að fá slíkt leiðrétt. Með því að hækka lágmarksiðgjald í 15,5% sem nær nú þegar yfir stærstan hluta vinnumarkaðar má ætla að almenn innheimta iðgjalda verði skilvirkari. Á það skal hins vegar bent að ekki virðist liggja fyrir rýni á því hvar þörfin liggur, þ.e. hvort almennt sé þörf á því að hækka skylduiðgjald úr 12% í 15,5%. Landssamtökin telja afar æskilegt að slík greining fari fram á vegum stjórnvalda samhliða breytingum á lágmarksiðgjaldi. Jafnframt er rétt að vekja athygli á því að hækkun skylduiðgjalds hefur þau áhrif á sjálfstætt starfandi einstaklinga að þeim ber að greiða 29% hærra iðgjald að lágmarki fyrir sjálfan sig í lífeyrissjóð.

Tilgreind séreign

Tilgreind séreign á rót sína að rekja til þess að gerðir voru kjarasamningar á almennum vinnumarkaði sem undirritaðir voru í ársbyrjun 2016 þar sem samið var um hækkun iðgjalds í áföngum til jafns við það iðgjald sem verið hefur hjá ríki og sveitarfélögum. Ekki virtist vera einhugur um það hvort sú hækkun skyldi renna í samtryggingu eða séreign og því var ákveðið að heimilt yrði að ráðstafa hækkun iðgjalds í séreign sem þó væri háð ákveðnum takmörkunum s.s. við útgreiðslu lífeyris, ekki nýtast til húsnæðiskaupa og meðhöndluð með sama hætti og samtryggingarréttindi gagnvart greiðslum almannatrygginga. Mátti að hluta til rekja þessa tilhögun til þess að mikill mismunur er nú á því hvernig tekjutengingum á greiðslum almannatrygginga er hagað eftir því hvort greiðslur til sjóðfélaga koma úr samtryggingarsjóðum eða séreignarsparnaði. Samningsaðilar virðast hafa viljað koma í veg fyrir að upp kæmi sú staða að sjóðfélagar veldu fremur að láta réttindi sín renna í séreign en að ávinna sér tryggingaréttindi vegna tilhögunar á tekjutengingum almannatrygginga. Var því

samið um að heimilt yrði að velja séreignarsparnað sem skyldi þó meðhöndlaður með sama hætti og samtryggingarréttindi þegar kæmi til greiðslna almannatrygginga.

Hér verður að vekja athygli á því að óæskilegt er að flækja lífeyrissjóðakerfið að óþörfu og því spurning hvort raunveruleg þörf sé á því að setja ákvæði um svokallaða tilgreinda séreign. Líkt og áður segir ber hér jafnframt að líta til þess að starfsmenn ríkis og sveitarfélaga hafa fram til þessa allflestir greitt allt sitt skylduiðgjald í samtryggingu. Því verður við slíkar breytingar að líta til alls vinnumarkaðarins og þá ekki síst hvernig unnt er að halda til haga jafnri stöðu sjóðfélaga gagnvart aðgreiningu á hluta af skylduiðgjaldi í séreign sem til stendur að heimila að nýta til húsnæðiskaupa. Landssamtök lífeyrissjóða leggja því mikla áherslu á að heimild til nýtingar á „tilgreindri séreign“ eða annarri séreign til íbúðarkaupna verði hagað með þeim hætti að úrræðið verði almennt og geti nýst öllum aðilum sem eru í áþekkri stöðu og þá hvort heldur sem þeir eru starfsmenn á almennum vinnumarkaði eða hjá ríki eða sveitarfélögum.

Innan vébanda Landssamtaka lífeyrissjóða eru sjóðir með mismunandi réttindauppbyggingu og leggja samtökin því mikla áherslu á að fyrirhugaðar lagabreytingar verði vel ígrundaðar og raski ekki réttindauppbyggingu sjóða að ósekju. Því er mikilvægt að markmið með breytingum á lögum liggja skýr fyrir og leiðir fundnar að því markmiði með heildarhagsmuni landsmanna að leiðarljósi.

Ýmsar nefndir eru starfandi á vegum Landssamtaka lífeyrissjóða þar sem viðamikil og fjölbreytt sérfræðiþekking liggur fyrir. Óska því samtökin eftir því að fá að vera með í ráðum þegar útfærsla á lagabreytingum verður unnin en eins og fyrr greinir er mikilvægt að markmiðin liggja fyrir, leiðir rýndar með það í huga að ná slíkum markmiðum með hagsmuni sjóðfélaga að leiðarljósi sem gjarnan hafa ólíkar þarfir.

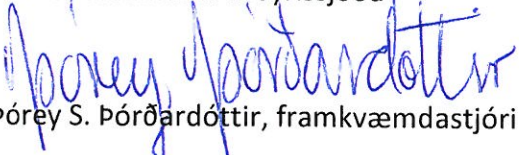
Þá vilja Landssamtökin benda á það að mikilvægt er að samhliða breytingum á lífeyrissjóðalöggjöfinni verði hugað að jafnræði sjóðfélaga gagnvart greiðslum almannatrygginga en nú er það svo að mikill mismunur liggur hjá sjóðfélögum eftir því hvort lögbundin lágmarkstryggingarvernd þeirra kemur úr samtyggingarsjóðum eða séreign. Huga þarf að skynsamlegri lausn í þeim efnum þar sem litið verður til jafnræðis sjóðfélaga án þess þó að dregið verði úr hvata fólks til sparnaðar.

Rafræn birting greiðsluyfirlita

Landssamtökin styðja heilshugar áform um að heimila lífeyrissjóðum birtingu greiðsluyfirlita iðgjalda með rafrænum hætti og hafa samtökin vakið athygli stjórnvalda á því hagræði og kostnaðarsparnaði sem slíkar breytingar hefðu í för með sér.

Virðingarfyllst,

f.h. Landssamtaka lífeyrissjóða

Þórey S. Þórðardóttir, framkvæmdastjóri